

Sygn. akt I NSNc 449/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Elżbieta Karska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Czubik

Bogdan Marian Gutowski (ławnik Sądu Najwyższego)

w sprawie z powództwa F. z siedzibą w K.

przeciwko Skarbowi Państwa - Staroście Powiatu Nowotarskiego

o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 28 września 2022 r.

skargi nadzwyczajnej wniesionej przez Prokuratora Generalnego od wyroku Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z 12 lutego 2004 r., sygn. I Ca 20/04:

- 1. oddala skargę nadzwyczajną;**
- 2. znosi wzajemnie koszty postępowania skargowego przed Sądem Najwyższym.**

UZASADNIENIE

Stowarzyszenie „F.” w K. domagało się uzgodnienia treści księgi wieczystej nr [...] (obecnie KW nr [...]) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Nowym Targu Wydział V Ksiąg Wieczystych z rzeczywistym stanem prawnym w ten sposób, aby

w dziale II tej księgi w miejsce Skarbu Państwa reprezentowanego przez Starostę Powiatu Nowy Targ, wpisać jako właściciela co do całości nieruchomości F.

W sprawie ustalono następujący stan faktyczny.

Przedmiotowa księga wieczysta nr [...] była prowadzona dla parcel katastralnych [...], [...]1, [...]2 i [...]3 o łącznej powierzchni 1.7122 ha (o powierzchni według aktualizacji w księdze wieczystej – 1.6170 ha, s. 342 akt sprawy). Nieruchomość stanowiła willę z placem położoną w Nowym Targu. Na podstawie umowy sprzedaży zawartej w formie aktu notarialnego nr Rep. [...] sporządzonej w W. w dniu 19 kwietnia 1935 r. w księdze wieczystej nr [...] zostało wpisane jako właściciel stowarzyszenie „F.” powstałe w 1927 r.

Decyzją z dnia 10 lutego 1947 r., nr L.dz. [...], Zarząd Miejski m. st. Warszawy dokonał rozwiązania stowarzyszenia „F.” i zarządził jego likwidację mianując likwidatora.

Decyzją z dnia 18 kwietnia 1953 r., [...], Prezydium Rady Narodowej m. st. Warszawy uznało likwidację stowarzyszenia za zakończoną i określiło przeznaczenie majątku stowarzyszenia.

Decyzją Prezydium Rady Narodowej m. st. Warszawy z dnia 20 października 1955 r. wykreślono z księgi wieczystej nr [...] zlikwidowane stowarzyszenie a jako właściciela wpisano Skarb Państwa.

W wypisie z rejestru gruntów jako właściciel figurował Skarb Państwa, a jako użytkownik S. w N.

Decyzją z dnia 30 kwietnia 1992 r., nr [...], Minister Spraw Wewnętrznych stwierdził nieważność decyzji Prezydium Rady Narodowej m. st. Warszawy z dnia 18 kwietnia 1953 r. w sprawie przeznaczenia majątku zlikwidowanego w 1947 r. stowarzyszenia, przyjmując, że została wydana z rażącym naruszeniem prawa.

Decyzją z dnia 19 maja 1994 r., nr [...]1, Minister Spraw Wewnętrznych stwierdził nieważność decyzji z dnia 10 lutego 1947 r. w sprawie rozwiązania i likwidacji stowarzyszenia „F.” oraz mianowania likwidatora tego stowarzyszenia. W uzasadnieniu decyzji Minister Spraw Wewnętrznych dokonywał oceny czy składający wniosek – „F.” jest uprawniony do wszczęcia postępowania administracyjnego, przyjmując, iż wnioskodawca wykazał interes prawny, a przy

jego rozpoznaniu merytorycznym stwierdził rażące naruszenie przepisów prawa przy wydaniu zaskarżonej decyzji.

Pismem z dnia 30 grudnia 1998 r. „F.” zwróciła się do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji o stwierdzenie nieważności decyzji Prezydium Rady Narodowej m. st. Warszawy z 20 października 1955 r. stanowiącej podstawę nabycia własności nieruchomości przez Skarb Państwa.

Pismem z dnia 19 stycznia 1999 r., Nr [...], Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji poinformowało, że decyzja Prezydium Rady Narodowej m. st. Warszawy z dnia 20 października 1955 r. miała charakter porządkowy i została wydana jako konsekwencja wcześniejszych decyzji (z 10 lutego 1947 r. oraz z 18 kwietnia 1953 r.) tego urzędu dotyczących likwidacji stowarzyszenia „F.”, a wszelkie decyzje administracyjne wydane w konsekwencji tych nieważnych decyzji Prezydium Rady Narodowej m. st. Warszawy są również nieważne i wobec tego nie zachodzi potrzeba wydawania odrębnych decyzji stwierdzających ich nieważność. Według interpretacji Ministerstwa, oznacza to, że skoro Minister Spraw Wewnętrznych stwierdził nieważność obu decyzji (z 10 lutego 1947 r. oraz z 18 kwietnia 1953 r.) swymi decyzjami (z 30 kwietnia 1992 r. oraz z dnia 19 maja 1994 r.), to wszelkie decyzje administracyjne wydane w konsekwencji tych nieważnych decyzji Prezydium Rady Narodowej m. st. Warszawy, są również nieważne i wobec tego nie zachodzi potrzeba wydawania odrębnych decyzji stwierdzających ich nieważność.

Pismem z dnia 9 lutego 1999 r. „F.” w K. wniosła o przywrócenie z mocy prawa w dziale II księgi wieczystej prawa własności nieruchomości położonej w N. oznaczonej nr ewid. [...]. Postanowieniem z dnia 19 maja 1999 r. Sąd Rejonowy w N. Wydział V Ksiąg Wieczystych wyznaczył termin do usunięcia przeszkód wpisu przez przedłożenie decyzji stwierdzającej nieważność decyzji Prezydium Rady Narodowej dla m. st. Warszawy z dnia 20 października 1955 r.

Z uwagi na toczące się postępowanie administracyjne o wydanie decyzji administracyjnej, postępowanie o wpis własności na rzecz strony powodowej zostało zawieszone, a następnie postanowieniem Sądu Rejonowego w Nowym Targu z dnia 27 stycznia 2003 r., Dz. Kw 1350/99, umorzone w trybie art. 182 § 1

k.p.c. W dokumentach księgi wieczystej nr [...] brak jest decyzji z dnia 20 października 1955 r.

Na skutek wniosku „F.” Sąd Wojewódzki w Krakowie postanowieniem z dnia 28 czerwca 1991 r., Ns Rej. St. 31/91, wpisał do rejestru stowarzyszeń stowarzyszenie „F. w K.”, w skład, którego weszło: stowarzyszenie „Związek” „Ogólnokrajowe Stowarzyszenie”, stowarzyszenie „I.”, „Związek1”.

Sąd Wojewódzki w Krakowie, po rozpoznaniu wniosku „F.” o rejestrację, postanowieniem z dnia 20 sierpnia 1991 r., Ns Rej. St. 31/91, uzupełnił wydane wcześniej postanowienie dookreślając, że „F.” istnieje od 1927 r. Postanowienie w tym brzmieniu uprawomocniło się.

Postanowieniem z dnia 30 listopada 1996 r., Ns Rej. St. 5/96, dokonano wpisania do rejestru stowarzyszeń składu zarządu „F.”.

Sąd Rejonowy w Nowym Targu wyrokiem z dnia 2 października 2003 r., I C 117/03, uzgodnił treść księgi wieczystej nr [...] prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Nowym Targu Wydział V Ksiąg Wieczystych z rzeczywistym stanem prawnym w ten sposób, że w dziale II tej księgi wieczystej w miejsce Skarbu Państwa wpisał jako właściciela co do całości nieruchomości „F.” (pkt I), a nadto zasądził od strony pozwanej Skarbu Państwa - Starosty Powiatu Nowy Targ na rzecz strony powodowej „F.” kwotę 7.200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt II).

Apelacja pozwanego od powyższego wyroku została oddalona wyrokiem Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z dnia 12 lutego 2004 r., I Ca 20/04. Sąd II instancji w całości przyjął za własne ustalenia faktyczne i ocenę prawną poczynione w sprawie przez Sąd I instancji.

Prokurator Generalny, na podstawie art. 89 § 1 pkt. 2 i 3 w zw. z art. 115 § 1 i § 1a ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. 2019.825 j.t., dalej także jako: u.SN), z uwagi na konieczność zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej zaskarżył w całości prawomocny wyrok Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z dnia 12 lutego 2004 r., I Ca 20/04.

Na zasadzie art. 89 § 1 pkt. 2 i 3 u.SN zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. rażąco naruszenie przepisów prawa tj. art. 189 k.p.c., art. 10 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz. U. 2019.2204 t.j. w brzmieniu z daty orzekania, dalej także jako: u.k.w.h.) oraz przepisów art. 26 i 27 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1932 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz.U. z 1932 r., Nr 94, poz. 808, dalej także jako: Prawo o stowarzyszeniach 1932 r.), oraz art. 17, 52, 54 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz.U. 2019.713 t.j. o treści obowiązującej w dacie orzekania, dalej także jako: Prawo o stowarzyszeniach 1989 r.) poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, a w konsekwencji przyznanie legitymacji do dochodzenia roszczenia (bycia stroną powodową w sprawie) nowo ukonstytuowanemu stowarzyszeniu „F.” w K. zarejestrowanemu w rejestrze stowarzyszeń pod nr [...] i orzeczeniu o uzgodnieniu treści księgi wieczystej nr [...] prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Nowym Targu Wydział V Ksiąg Wieczystych z rzeczywistym stanem prawnym w ten sposób, że w dziale II księgi wieczystej w miejsce Skarbu Państwa, wpisano jako właściciela całości nieruchomości „F.”;

2) oczywistą sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego materiału dowodowego poprzez przyjęcie, że:

- decyzja Prezydium Rady Narodowej m. st. Warszawy z dnia 20 października 1955 r. stanowiąca podstawę wpisu w księdze wieczystej nr [...] prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Nowym Targu Wydział V Ksiąg Wieczystych prawa własności Skarbu Państwa została wyeliminowana z obrotu prawnego decyzjami Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 30 kwietnia 1992 r., Nr [...], stwierdzającej nieważność decyzji Prezydium Rady Narodowej m. st. Warszawy z dnia 18 kwietnia 1953 r. o zakończeniu postępowania likwidacyjnego oraz z dnia 19 maja 1994 r., Nr D.V-[...], stwierdzającej nieważność decyzji Zarządu Miejskiego m. st. Warszawy z dnia 10 lutego 1947 r. w sprawie rozwiązania i likwidacji stowarzyszenia pod nazwą „F.” oraz mianowania likwidatora tego stowarzyszenia, pomimo, iż treść przedmiotowych decyzji, uzupełniona dopuszczonym jako dowód w sprawie pismem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 19 stycznia 1999 r. skierowanego do „F.” nie zawierała informacji dotyczącej uchylenia stanowiącej podstawę wpisu decyzji.

Na mocy art. 91 § 1 u.SN Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Nowym Sączu z pozostawieniem temu sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania ze skargi nadzwyczajnej.

W odpowiedzi na skargę nadzwyczajną Skarb Państwa – Starosta Powiatu Nowotarskiego zastępowany przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej wniósł jak Prokurator Generalny w całości podzielając i przyłączając się do argumentacji przedstawionej w skardze nadzwyczajnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Dopuszczalność wniesienia skargi nadzwyczajnej uwarunkowana jest spełnieniem szeregu przesłanek ustawowych, które w literaturze dzieli się na przesłanki materialne i formalne.

Wśród przesłanek materialnych wyróżnia się ogólne, które muszą stanowić podstawę każdej skargi nadzwyczajnej, oraz szczególne, spośród których przynajmniej jedna powinna być podstawą danej skargi nadzwyczajnej. Materialna przesłanka ogólna skargi nadzwyczajnej odnosi się do konieczności zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, zaś przesłanki szczególne – do naruszenia przez zaskarżone orzeczenie zasad lub wolności i praw człowieka i obywatela określonych w Konstytucji, rażącego naruszenia przez orzeczenie prawa przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie, lub oczywistej sprzeczności istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego (K. Szczucki, Ustawa o Sądzie Najwyższym. Komentarz, Warszawa 2018, s. 460-461).

Przesłanki formalne odnoszą się do substratu zaskarżenia, terminu i podmiotów uprawnionych do wniesienia skargi. Zgodnie z art. 89 § 1 u.SN, skarga nadzwyczajna może być wniesiona od prawomocnego orzeczenia sądu powszechnego lub wojskowego kończącego postępowanie w sprawie, które nie może być uchylone lub zmienione w trybie innych nadzwyczajnych środków

zaskarżenia. Z kolei z art. 115 § 1 u.SN (po nowelizacji) wynika, że skarga nadzwyczajna od prawomocnych orzeczeń kończących postępowanie w sprawach, które uprawomocniły się po dniu 17 października 1997 r., może być wniesiona w okresie 6 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy (K. Szczucki, op. cit., s. 460).

W przedmiotowej sprawie nie budzi wątpliwości legitymacja Prokuratora Generalnego do wniesienia skargi nadzwyczajnej, dochowanie terminu na jej wniesienie i jej dopuszczalność z perspektywy ustawowych ograniczeń w zakresie przedmiotowym (art. 89 § 3 i art. 115 § 1 u.SN). W sprawie brak podstaw do uchylenia orzeczenia bądź jego zmiany w trybie innych nadzwyczajnych środków zaskarżenia.

Jako podstawę szczególną skargi nadzwyczajnej w przedmiotowej sprawie, Prokurator Generalny wskazał rażące naruszenie przepisów prawa tj. art. 10 u.k.w.h., art. 189 k.p.c., art. 26 i 27 Prawa o stowarzyszeniach 1932 r. oraz art. 17, 52, 54 Prawa o stowarzyszeniach 1989 r., poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, a w konsekwencji przyznanie legitymacji czynnej w postępowaniu o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym stowarzyszeniu „F.” w K. i w efekcie wpisaniu jako właściciela całości nieruchomości tego podmiotu w miejsce Skarbu Państwa.

Zgodnie z art. 10 u.k.w.h. w razie niezgodności między stanem prawnym nieruchomości ujawnionym w księdze wieczystej a rzeczywistym stanem prawnym osoba, której prawo nie jest wpisane, lub jest wpisane błędnie, albo jest dotknięte wpisem nieistniejącego obciążenia lub ograniczenia, może żądać usunięcia niezgodności. Zgodnie z brzmieniem tego przepisu podmiotem legitymowanym do wytoczenia powództwa o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym, jest ten, którego prawo nie zostało wpisane, bądź wpisane zostało błędnie, albo też jest dotknięte wpisem nieistniejącego obciążenia lub ograniczenia.

Na mocy art. 189 k.p.c., powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny.

W przedmiotowej sprawie, interes prawny powoda polegał na ujawnieniu go jako właściciela nieruchomości w księdze wieczystej.

Zarzut naruszenia przytoczonych przepisów nie zasługuje na uwzględnienie. Podstawa w postaci rażącego naruszenia prawa znajduje oparcie w art. 89 § 1 pkt 2 u.SN, zgodnie z którym skarga nadzwyczajna może być wniesiona, o ile orzeczenie w sposób rażący narusza prawo przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie. Przesłanka ta jest zbliżona treściowo do jednej z podstaw skargi kasacyjnej w postępowaniu cywilnym. Zgodnie bowiem z art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. skargę kasacyjną strona może oprzeć na podstawie polegającej na naruszeniu prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie. Przepis art. 89 § 1 pkt 2 u.SN zawiera w stosunku do tego przepisu dwie różnice: wymóg rażącego naruszenia prawa oraz brak zawężenia podstawy jedynie do naruszenia prawa materialnego. Podstawą skargi nadzwyczajnej może być tylko rażące naruszenie prawa, przy czym może to być także naruszenie prawa procesowego. W obu przypadkach, a więc w skardze kasacyjnej i w skardze nadzwyczajnej, konieczne jest wykazanie, że naruszenie prawa nastąpiło przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie (K. Szczucki, op. cit., s. 465). Można dodać, że na gruncie art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. naruszenie prawa materialnego przez niewłaściwe zastosowanie polega na błędnym przyjęciu lub zaprzeczeniu związku, jaki zachodzi między faktem ustalonym w procesie a normą prawną [T. Ereciński, Komentarz do art. 398³ Kodeksu postępowania cywilnego (w:) T. Ereciński (red.), J. Gudowski, K. Weitz, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, tom III, Postępowanie rozpoznawcze, LEX 2016, pkt 15]. Polega ono na błędnym podciągnięciu konkretnego stanu faktycznego pod hipotezę normy prawnej (błąd subsumpcji). Naruszenie prawa materialnego w tej formie polegać może także na niezastosowaniu określonej normy prawnej do konkretnego stanu faktycznego, pomimo istnienia podstaw do dokonania subsumpcji (wyrok Sądu Najwyższego z 3 lipca 1997 r., I CKN 179/97, LEX nr 81132). Gdy ustalony w sprawie stan faktyczny, będący podstawą rozstrzygnięcia, nie odpowiada hipotezie zastosowanej normy prawnej, oznacza to, że doszło do naruszenia prawa materialnego przez jego niewłaściwe zastosowanie - wadliwą subsumpcję

(postanowienie Sądu Najwyższego z 20 czerwca 1997 r., II CKN 246/97, LEX nr 81125).

O rażącym naruszeniu prawa może być mowa wówczas, gdy miało miejsce naruszenie przepisu o takim znaczeniu dla prawidłowego rozpoznania, a także rozstrzygnięcia sprawy i uczyniono to w taki sposób, iż mogło to mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia (A. Kotowski, Skarga nadzwyczajna na tle modeli kontroli odwoławczej, Prokuratura i Prawo 2018, nr 9, s. 51-85). Przez „rażące naruszenie prawa” należy rozumieć naruszenie prawa na tyle wyraźne, że do jego ustalenia nie jest konieczne prowadzenie złożonych procesów intelektualnych (zob. K. Szczucki, op. cit., s. 467).

Również Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że „rażące” naruszenie musi być „oczywiste”, czyli „widoczne dla przeciętnego prawnika *prima facie* bez konieczności wnikliwej analizy” (zob. postanowienie z 29 marca 2019 r., V CSK 326/18; wyrok z 8 czerwca 2017 r., SNO 22/17; wyrok z 20 maja 2020 r., I NSNc 28/19, postanowienie z 21 września 2021 r., I NSNc 59/20; wyrok z 28 września 2021 r., I NSNc 107/21; wyrok z 11 maja 2022 r., I NSNc 129/21). Naruszenie prawa jest rażące wtedy, gdy w jego następstwie powstają skutki niemożliwe do aprobaty w świetle wymagań praworządności, czy też powodujące niemożność akceptacji zaskarżonego orzeczenia jako aktu wydanego przez organ praworządnego państwa (wyrok Sądu Najwyższego z 20 marca 1996 r., II PRN 4/96, OSNP 1996, nr 20, poz. 305).

Ponadto, w przypadku skargi nadzwyczajnej Sąd Najwyższy wskazał, że ocena tego, czy doszło do rażącego naruszenia prawa jest uzależniona od takich kryteriów jak: pozycja naruszonej normy w hierarchii norm prawnych, istotność naruszenia, a także skutki naruszenia dla stron postępowania. Niedopuszczalne jest przy tym kwestionowanie ustaleń faktycznych poczynionych przez sąd, gdyż ta podstawa zarzutu dotyczy wyłącznie czynności interpretacyjnych, których przedmiotem są przepisy prawa (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 20 maja 2020 r., I NSNc 28/19, z 8 maja 2019 r., I NSNc 2/19).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt sprawy niniejszej, należy odnieść się do zarzutu braku legitymacji czynnej F. w K. na tle art. 10 u.k.w.h. i art. 189 k.p.c.

Podmiotowość prawna powoda – „F.”, następstwo prawne i tożsamość z poprzednim właścicielem nieruchomości – stowarzyszeniem zlikwidowanym w 1947 r., została potwierdzona w postępowaniu rejestrowym przez Sąd Wojewódzki w Krakowie postanowieniem z 20 sierpnia 1991 r., Ns Rej. St. 31/91, z którego wynika, że powód został wpisany do rejestru stowarzyszeń jako podmiot istniejący od 1927 r. Powołane orzeczenie Sądu Wojewódzkiego, jako prawomocne, wiązało sądy obu instancji w postępowaniu o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym i z tego powodu nie można dopatrzeć się rażącego naruszenia przepisów prawa (nawet jeśli pojawiały się jakieś wątpliwości).

Chociaż wątpliwości mogły wzbudzać ustalenia faktyczne i prawne dotyczące następstwa prawnego „F.” ze stowarzyszeniem powstałym w 1927 r. a zlikwidowanym w 1947 r., co zostało podniesione przez skarżącego, to jednak, skarga nadzwyczajna dotyczy orzeczenia Sądu Okręgowego w Nowym Sączu, I Ca 20/04, w przedmiocie uzgodnienia treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym i ingerencja Sądu Najwyższego sięgająca aż do oceny zasadności i prawidłowości wpisu „F.” do rejestru stowarzyszeń (dokonanego w innym postępowaniu) wykraczałaby poza ramy niniejszego postępowania określonego przedmiotem i zakresem zaskarżenia. Badanie zasadności prawomocnego wpisu do rejestru stowarzyszeń i naruszenia zaskarżonych przepisów dotyczących prawidłowości uznania „F.” za kontynuatora Stowarzyszenia z 1927 r. byłoby możliwe w przypadku zaskarżenia postanowienia Sądu Wojewódzkiego w Krakowie z 20 sierpnia 1991 r., Ns Rej. St. [...], o wpisie do rejestru stowarzyszeń, co jednak w świetle przepisów o skardze nadzwyczajnej nie jest możliwe.

Zatem powód „F.”, jako właściciel niefigurujący w księdze wieczystej, miał interes prawny w ustaleniu należnego mu prawa i wytoczeniu powództwa o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym.

Powyższe sprawia, że analiza zaskarżonych przepisów (art. 26 i 27 Prawa o stowarzyszeniach 1932 r. dotyczących rozwiązania, likwidacji stowarzyszenia i przejęcia jego majątku oraz art. 17, 52, 54 Prawa o stowarzyszeniach 1989 r. dotyczących uzyskania przez stowarzyszenie osobowości prawnej i przepisów przejściowych tej ustawy) staje się w tym miejscu zbędna, gdyż wykracza poza ramy niniejszego postępowania, które dotyczy jedynie sprawy o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym (I Ca 20/04 Sądu Okręgowego w Nowym Sączu), a nie ewentualnych nieprawidłowości związanych z postępowaniem rejestracyjnym (likwidacją stowarzyszenia lub jego powstaniem czy reaktywacją - sprawa Ns Rej. St. 31/91 Sądu Wojewódzkiego w Krakowie).

Nie zasługuje na uwzględnienie zarzut oczywistej sprzeczności istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego materiału dowodowego polegający na przyjęciu, że decyzja Prezydium Rady Narodowej m. st. Warszawy z dnia 20 października 1955 r. nie została wyeliminowana z obrotu prawnego decyzją Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 30 kwietnia 1992 r., Nr [...] stwierdzającą nieważność decyzji Prezydium Rady Narodowej m. st. Warszawy z dnia 18 kwietnia 1953 r. oraz z dnia 19 maja 1994 r. Nr [...] stwierdzającą nieważność decyzji Zarządu Miejskiego m. st. Warszawy z dnia 10 lutego 1947 r., dlatego, że treść przedmiotowych decyzji, została tylko uzupełniona pismem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 19 stycznia 1999 r. i nie zawierała informacji dotyczącej uchylecia decyzji stanowiącej podstawę wpisu Skarbu Państwa do księgi wieczystej nr [...].

W postępowaniu o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym sądy ustaliły, że na podstawie aktu notarialnego z 19 kwietnia 1935 r., nr rep. [...], jako właściciel w księdze wieczystej nr [...] była wpisana „F.”.

Po II wojnie światowej toczyło się postępowanie administracyjne, w trakcie którego decyzją z dnia 10 lutego 1947 r. dokonano rozwiązania stowarzyszenia „F.”.

W dniu 18 kwietnia 1953 r. uznano likwidację stowarzyszenia za zakończoną.

Na mocy decyzji z dnia 20 października 1955 r., Skarb Państwa przejął majątek zlikwidowanego stowarzyszenia i stał się właścicielem spornej nieruchomości. Decyzji tej nie ma jednak w aktach księgi wieczystej (wynika to także z treści postanowienia Sądu Rejonowego w Nowym Targu z dnia 19 maja 1999 r., Dz. Kw. 1350/99, który w uzasadnieniu swego postanowienia stwierdził, że jej odpis został usunięty, zaginął z akt księgi wieczystej), co nie oznacza, że decyzja taka nie istniała, *nota bene*, samo jej wydanie nie było kwestionowane przez strony postępowania.

Decyzją z 19 maja 1994 r., Minister Spraw Wewnętrznych stwierdził nieważność decyzji z 10 lutego 1947 r., która była pierwotną podstawą do wydania decyzji z 20 października 1955 r. o nabyciu prawa własności nieruchomości przez Skarb Państwa w miejsce zlikwidowanego stowarzyszenia.

W tych okolicznościach na aprobatę zasługuje stanowisko sądów, oparte na zgromadzonych w sprawie dowodach, w tym na piśmie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 19 stycznia 1999 r., że nieważne są wszelkie decyzje administracyjne wydane w konsekwencji pierwotnie nieważnej decyzji (z 10 lutego 1947 r.) i nie zachodzi konieczność wydawania odrębnych decyzji stwierdzających ich nieważność, zwłaszcza gdy nie ma oryginału decyzji z 20 października 1955 r., co w świetle praktyki sądowej i doświadczenia życiowego nie jest wypadkiem odosobnionym, szczególnie zważywszy na znaczny upływ czasu.

Każdy sąd, zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów wyrażoną w art. 233 § 1 k.p.c., ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie „wszechstronnego rozważenia zebranego materiału”, a zatem, jak podkreśla się w orzecznictwie, z uwzględnieniem wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu, jak również wszelkich okoliczności towarzyszących przeprowadzaniu poszczególnych dowodów i mających znaczenie dla oceny ich mocy i wiarygodności. Przyjmuje się, że moc dowodowa oznacza siłę przekonania uzyskaną przez sąd wskutek przeprowadzenia określonych środków dowodowych na potwierdzenie prawdziwości lub nieprawdziwości twierdzeń na temat okoliczności faktycznych, istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy,

zaś wiarygodność decyduje o tym, czy określony środek dowodowy, ze względu na jego indywidualne cechy i obiektywne okoliczności, zasługuje na wiarę. Ramy swobodnej oceny dowodów, jak wskazuje się w judykaturze, muszą być określone wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego, regułami logicznego myślenia oraz pewnego poziomu świadomości prawnej, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wając ich moc oraz wiarygodność odnosi je do pozostałego materiału dowodowego. Nadto, wskazać należy, że jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Dla skuteczności stawianego zarzutu nie wystarczy zatem subiektywna ocena skarżącego, który z przeprowadzonych dowodów (pismo Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 19 stycznia 1999 r.) wywodzi inne niż Sąd Okręgowy wnioski. Zwalczanie swobodnej oceny dowodów nie może polegać na przedstawieniu własnej, korzystnej dla skarżącego wersji zdarzeń, ustaleń stanu faktycznego opartej na własnej ocenie, lecz konieczne jest przy tym posłużenie się argumentami wyłącznie juredycnymi oraz wykazanie, że wymienione w art. 233 § 1 k.p.c. kryteria oceny wiarygodności i mocy dowodów zostały naruszone, a w konsekwencji prowadzą do oczywistej sprzeczności w istotnych ustaleniach sądu z treścią zebranego materiału dowodowego.

Nakaz sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy jako element odpowiedniego ukształtowania postępowania sądowego wiąże się z wymaganiem rzetelnego (uczciwego, sprawiedliwego) postępowania (zob. np. wyrok TK z 1 lipca 2008 r., SK 40/07, OTK-A nr 6/2008, poz. 101). W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego wskazano, że sprawiedliwe rozpatrzenie sprawy oznacza zastosowanie sprawiedliwej procedury. Chodzi o procedurę, która „powinna zapewniać stronom uprawnienia procesowe stosowne do przedmiotu prowadzonego postępowania. Wymóg sprawiedliwego postępowania zakłada bowiem dostosowanie jego zasad do specyfiki rozpoznawanych spraw” (zob. wyrok TK z 16 listopada 2011 r., SK 45/09, OTK-A nr 9/2011, poz. 97).

Sprawiedliwa procedura zakłada dochowanie wszelkiej staranności, by ustalić prawdę materialną. W zakresie gwarancji sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy mieści się bowiem konieczność wszechstronnego zbadania okoliczności sprawy przez sąd (zob. wyroki TK z: 12 lipca 2011 r., SK 49/08, OTK ZU nr 6/A/ 2011, poz. 55; 8 kwietnia 2014 r., SK 22/11, OTK ZU nr 4/A/2014, poz. 37), w oparciu o dostępny materiał dowodowy.

W rozpoznawanej sprawie dotyczącej uzgodnienia treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym nie jest więc uzasadniony zarzut sprzeczności istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego materiału dowodowego, która to „sprzeczność” w sprawie ze skargi nadzwyczajnej ma być dodatkowo „oczywista”, a więc widoczna *prima facie*. Przeciwnie, z perspektywy rozstrzyganego przez sądy sporu, mimo podnoszonych zarzutów natury administracyjno-prawnej, zgromadzone i uzupełniające się wzajemnie dowody, oceniane swobodnie i wszechstronnie, zgodnie z zasadami logiki i doświadczenia życiowego, wskazują na prawidłowość wydanego orzeczenia.

W tym stanie rzeczy skarga nadzwyczajna podlegała oddaleniu na podstawie art. 91 § 1 u.SN. O wzajemnym zniesieniu kosztów postępowania wywołanego skargą nadzwyczajną Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 398¹⁸ k.p.c. w zw. z art. 95 pkt 1 u.SN.

[as]